

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

5. An concessio Indulgentiarum per modum Iubilæi habeat annexam facultatem eligendi Confessarium? Et an Episcopus habens facultatem concedendi plenariam Indulgentiam morientibus, cum hoc tamen, ut ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

que no las conceda, y las ha concedido N. S. Papa Paulo V. con auct. reformado otras muchas Indulgentias. Dicendum est igitur, reperiri iustam causam in concessione Indulgentiarum dictorum calculorum, & imaginum; Quia non conceditur intuitu solum illius imaginis, vel imaginis, sed principaliter in cultum aliquem, vel imaginis, vel ob aliquam necessitatem, vel ob memoria egregia alicuius Principis Christiani erga Ecclesiam. Deinde, quia ipsum etiam granum multum constituit ad pietatem; quia conseruando, & venerando Summi Pontificis, à quo mediatè, vel immediate gratiam illud fuit benedictum. Itaque sufficit, vt Indulgentia mediatè tantum redundet in bonum commune, mediantè priuato bono singularis Personæ, modò in ea causa iudicetur sufficiens. Cum etiam bonum personæ particularis spectet ad bonum commune, quod ex particularibus coalescit. Licet igitur Indulgentia, quæ per Iubilæum concedi solet toti Ecclesie, vel alicui Regi, aut Prouinciæ, postulet causam communem, & vniuersalem, Indulgentia proportionata, & Indulgentia tamen, quæ conceditur priuata personæ, non requirit causam communem; sed sufficit priuata personæ proportionata. Et ita nostram sententiam tenet Leandrus de Sacrament. tom. 1. tractatu 5. disput. 14. questione 33. qui citat Cardinalem de Logo, Nauarrum, Cordubam, Medinam, Granadam, & Suarez.

Ad rationem Soti, quòd thesaurus communis, qualis est Indulgentiarum, non nisi propter commune bonum valde dispensari potest; Respondeo, negando antecedens, nam, vt rectè docet Amicus in *Cursu Theol.* tom. 8. disput. 20. sect. 9. num. 278. etiam ex thesauro communi prouideri potest priuatis necessitatibus personarum quatenus sunt membra communitatis. Neque facienda est vis in similitudine thesauri temporalis, cuius bona sæpè dispensari non possunt, nisi ob publicas causas; quoniam hæc bona subsunt potestati Reipublicæ quæ sub hac conditione vult, vt illa distribuantur. Thesaurus autem Indulgentiarum immediate subest potestati Summi Pontificis, qui illum à Christo dispensandum accepit, non solum pro toto corpore, sed etiam pro singulis membris Ecclesie.

RESOL. IV.

De Indulgentia applicari posse Medallia, & Imaginibus B. Caterinæ, B. Andreae & B. Francisci Borgie, &c. Ex p. 10. r. 16. & Misc. 6. Ref. 8.

Affirmatiuè respondet P. Gobat in *Thesauro Indulgentiarum*; part. 2. cap. 12. quest. 28. numero 367. vbi sic ait: Dico mihi non improbabile videtur, quòd per Imagines Sanctorum intelligantur Imagines illorum etiam, qui sunt duntaxat Beatificati. Ratio est, quia isti sunt propriè Sancti, etiam testimonio Ecclesie; nam & Martyres Iapones, quos Urbanus VIII. in numerum Beatorum retulit, vocat ipsemet Urbanus Sanctos Martyres; & Beatificatio à Canonizatione tantum in hoc differt, quòd per Canonizationem præcipitur omnibus fidelibus, vt illum, qui canonizatur, habeant pro verè Sancto, per Beatificationem verò declaratur, illum qui beatificatur, merito ab omnibus fidelibus, pro verè Sancto haberi, & coli posse, vt reliquos inter docet Ferdinandus de Castro Palao, tract. 4. disput. 1. p. 5. §. 1. vbi insuper addit, posse quemlibet Beatificatum coli à quouis vbius locorum, recitatione Horarum, Processionibus, & Missæ Sacrificio. At Ego pace huius eru-

ditissimi viri, inspectis Bullis diuersarum Beatificationum, vt ita loquar, iudico hanc additionem non esse veram, testaturque Gauantus part. 1. tit. 10. à Congregatione Rituum esse contrarium definitum. Hocusque Gobat, qui nullum Auctorem pro sua sententia adducit. Ego verò in eius gratiam vt pete viri amicissimi adducam alium Doctorem ex eadem Societate, & is est Pater Amicus in *Cursu Theologico*, tom. 8. disp. 20. sect. 5. num. 92. sic asserens: Alio modo potest talis Indulgentia concedi, vt applicanda ab ipomet, cui Indulgentia conceditur. Et tunc cauendum est ne talis Indulgentia applicetur Imaginibus, vel numismatis, quæ Sanctos, vel saltem Beatos non expriment. Ratio, quia mens concedentis est, vt per huiusmodi Indulgentiam colantur Sancti, vel Beati in huiusmodi Imaginibus, & numismatis expressi. Dixi vel saltem Beatos; quia nisi hi expressè in ipsa confessione prohibeantur, intelliguntur comprehendi sub imaginibus, & numismatis; quibus applicari solet Indulgentia: præsertim si illi sint Apostolico Breui declarati: secus si nondum sint ab Apostolica Sede declarati, sed tantum fama, & voce populi; quia nunc sicut Sancti, ita & Beati non declarantur, nisi iuridica Sedis Apostolicæ sententia, ita Amicus.

2. Sed vt verum fatear, non video praxim Romanæ Curie applicare Indulgentias, nisi Medallia, Sanctorum Canonizatorum, & si aliquando applicat Medallia Beatorum, in altera parte Medallie extrat Imago alicuius Sancti, vel Christi Crucis, aut B. Virginis: & idè Summus Pontifex non solet concedere Indulgentias his, qui non sunt Sancti Canonizati. Ex his autem apparet à fortiori me rectè olim respondiisse Patri D. Francisc. Boluio, aliquem non posse applicare Indulgentiam Medallie, seu Imagini nostri Cardinalis D. Pauli Arezj, D. Francisci Olympij, D. Iosephi Caraccioli, & aliorum: vnde dixit Gobat vbi supra num. 368. non valituras Indulgentias quæ applicarentur Imaginibus Sanctissimæ memoriæ viroreum Ludouici Gratanensis, Petri Canisij, &c.

RESOL. V.

An concessio Indulgentiarum per modum Iubilæi habeat annexam facultatem eligendi Confessarium?

Et an Episcopus habens facultatem concedendi plenariam Indulgentiam morientibus, cum hoc tamen, vt interdum id faciat per se ipsum, alias potens talem facultatem subdelegare tempore noctis possit sic delegare, si interdum vocetur ad morientem, & tunc nolit, aut non possit per se id facere, facta tamen subdelegatione pro tempore noctis?

Et cursum, & obiter docetur lucrari distributiones illum, qui in utilitatem Ecclesie abest à Choro & si extra tempus chori possit expedire negotia Ecclesie. Ex p. 10. r. 16. & Misc. 6. Ref. 5.

Affirmatiuè respondet Pater Pasqualigus de *Iubilæo*, quest. 178. num. 7. vbi sic ait: Ex dictis colligitur contra Suarez disp. 7. de *Censur.* sect. 5. num. 9. Quardum in *Bullam Cæna*, lib. 3. §. 1. questione 1. numero 14. Laurium, part. 2. de *Iubilæo*, cap. 7. num. 78. In concessione indulgentiarum per anodum Iubilæi concedi etiam facultatem eligendi Confessarium cum facultate absoluedi à reseruat, vt docent communiter & in specie citati num. 2. Bossius *sect. 1. de Iubilæo*, casu 16. num. 2. Henriquez lib. 2. *Summ.* cap. 9. num. 4. Homobonus, part. 2. *Exam.* *Eccles.* tract. 11. quest. 3. *supposito* 4. Communiter enim assignant hanc differentiam inter Iubilæum, & plenariam Indulgentiam, quòd illud

illud habeat annexam hanc facultatem. Et desinitur etiam ex Bullis suspensionis Indulgentiarum pro Anno Sancto, nam suspenduntur facultates deputandi confessarios, qui possint absolueri a referuatis concessa occasione Indulgentiarum; vt Extrauag. *Quemadmodum de parit. & remiss.* quæ sunt concessa Ecclesiis, Ordinibus, Hospitalibus, &c. quæ non sunt aliæ, nisi illa, quæ sunt annexæ Indulgentiis per modum Iubilæi, quæ aliquando ob maiorem declarationem solent in specie explicari. Hucusque Passqualigus.

2. Sed ego proflus puto non esse recedendum à sententia negatiua Suarez, & aliorum, quam nouissime validissimis argumentis firmat Pater Gobat in *Thef. Indulgen. part. 2. cap. 8. quest. 10. num. 199.* qui allerit contrariam opinionem non esse tutam in praxi. Et præter alias rationes dico, quod optima legum interpretatio est praxis, & vsus communis, vsus autem communis plane repugnat doctrinæ, quam impugno. Nam in primis non puto vllum reperiri, qui putaret esse sibi licitum in die Circumcisionis Domini eligere quemlibet approbatum Sacerdotem secularem, aut Religiosum, à quo acciperet absolutionem quoruncumque peccatorum, censurarumque; itemque commutationem omnium votorum, etiam triplicis peregrinationis, ac postremò compositionem super marè ablatis incertis. Et tamen in die Circumcisionis possunt omnes Christi fideles, qui eo die à primis vesperis ad occasum solis confessi, & sacra Communionem refecti Templum aliquod Societatis visitarunt, in coque quinquies Pater, & Ave recitarunt ad consuetas intentiones, potiri Indulgentia in formis Iubilæi. Nemo etiam id sibi iuris vendicat, cù instructus Indulgentiis in gratiam Ducis Bauariæ Guilielmi, vel Ducis Oscalenæ ad Paulum V. Oratoris Hispanici, vel Societatis Assistentium, & Procuratorum impertit, ieiunet singulis per annum sextis feriis, aut sabbatis; nemo ipidem illorum, qui vel alicui Congregationi adscripti, vel Indulgentiis quinque Sanctorum, S. Caroli, Urbani VIII. præditi adeunt probabile mortis periculum, è quo postea præter spem emergunt. Et tamen his omnibus obtingit tunc Indulgentia in forma Iubilæi. Imò non dubito, quin in Italia, & Hispania Episcopi, Fidei Inquisitores, Commissarij Cruciatæ essent grauius animaduersum in illum Sacerdotem, extra mortis articulum à Casibus Bullæ Cœnæ, & Episcopalibus absolueret quæmpian non munitum alio priuilegio, quam Indulgentiæ in forma Iubilæi. Et hoc vltimum concedit ipsemet Pater Passqualigus. Deinde si Indulgentia in forma Iubilæi nihil aliud significat, quam quod quis possit absolui, & dispensari ab & super omnibus, super quibus potest in Iubilæo, cur Summi Pontifices in Bullis Iubilæorum extraordinariorum toties, nunc quidem expressè, nunc autem implicite profitentur, se præter Indulgentiam in forma Iubilæi impertiri potestatem eligendi Confessarium, qui à referuatis absoluat, & vota commutet: cum domus, arbor, equus, & vniuersum quilibet totum nil aliud significet, quam suas partes vnitas, quis ferat dicentem: Vendo tibi meam domum, & præter illam tecum omniaque eius hypocausta, commodo tibi meum Buccaphalum, & præter eum, seu insuper eiusdem caput, & pedes; dono tibi hunc meum seruum Cæmenidem, & insuper eius manus, ac viscera. Adde, quod Sanctissimus D. N. Innocentius X. die 22. Decembris, anno 1646. omnes Societatis Religiosos donauit Indulgentia in forma Iubilæi apponens expressè, limitationem contrariam opinioni Peyrini, videlicet clausulam: Circa tamen facultatem eligendi Confessarium, qui eos à Casibus Sedi Apostolica quomodolibet referuatis ab

soluat. Ex qua limitatione deduco aliud argumentum nam si Indulgentia in forma Iubilæi nil aliud significat, quam facultatem obtinendi absolutionem, & commutationem votorum, sequitur homines Societatis potuisse ex vi illius Indulti Pontificij petere à quolibet Confessario commutationem votorum non referuatorum, itemque absolutionem votorum non referuatorum; & Societatis Superioribus omnium Casuum; nam qui de duobus propositis alterum negat, alterum concedere videtur, cap. *Nonne de presump.* Quod tamen est falsum. Non est igitur talis sententia admittenda.

3. Nec obstat dicere, quod hæc vocabula in forma Iubilæi per modum Iubilæi significant dari indulgentiam, ea forma, & eo modo quo datur Iubilæum; atqui Iubilæum datur ea forma, vt includat fauores circa casus referuatos, & vota: Nam respondeo constare ex praxi, illam maiorem proportionem ita esse distinguendam; Indulgentia in forma Iubilæi est ea, quæ datur, in illa forma, quæ expressè datur Iubilæum, concedo maiorem: quæ implicitè datur Iubilæum, nego maiorem: atqui Iubilæum datur in ea forma, vt illos fauores includat tanquam formam implicitam, esto minor; tanquam expressam, nego minorem, & consequentiam. Concludendum est igitur, quod quando dicitur dari Indulgentiam plenariam, seu plenissimam in forma Iubilæi, esse perinde ac si dicitur, dari eo modo remissionem omnium peccatorum, quo modo in Anno Sancto solet concedi. Et quamuis ex hac explicatione sequatur, omnem Indulgentiam plenariam esse à parte rei Indulgentiam in forma Iubilæi, & consequenter ita posse vocari; nam ad esse sequitur dici; attamen Pontifices idè nonnullos peculiariter hoc nomine decorant, vt in hominibus maius conuenit studium, maioremque ex eis consolationem excitem. Quæ de causa etiam nonnullas plenarias vocant singulariter, & quasi per antonomasiam plenissimas. Porro allatam explicationem esse legitimam probo clara auctoritate ipsiusmet Sixti IV. qui in bulla incipiente: Sacrosanctæ Religionis yestra, Cisterciensibus alioquin, eisque Indulgentiam pro articulo mortis elargiens vtitur hæcè verbis: Remissionem omnium peccatorum, de quibus corde contriti, & ore confessi fueritis, plenariam remissionem, necnon Sanctissimum Iubilæum siue omnes, & singulas Indulgentias, & plenariam omnium peccatorum remissionem, Fidelibus anno Iubilæo Romam venientibus, & Ecclesiis ad hoc statutas, verè contriti, & confessi visitantibus quomodocumque concessas, &c. concedimus. Ita Pontifex. Et hæc omnia docet Gobat *vbi supra*. Vnde ex his Eminentiss. Dominus meus Cardinalis de Lugo, & Ego in quodam Examine Episcoporum, coram Sanctiss. D. N. rectè diximus, malè quosdam Confessarios anno Iubilæi 1651. absque alio priuilegio absoluisse peccatores à Casibus Papalibus, dispensasse in votis, & non enim habebant auctoritatem hoc faciendi, ex vi dicitur Iubilæi Anni Sancti.

4. Et tandem non deseram apponere pulchrum dubium, an Episcopus habens facultatem concedendi plenariam Indulgentiam morientibus cum hoc tamen, vt interdum id faciat per se ipsum, aliàs potens talem facultatem subdelegare præ tempore noctis; possit sic subdelegare, si interdum vocetur ad morientem, & tunc nolit, aut non possit per se id facere, facta tamen subdelegatione pro tempore noctis. Ad hunc casum Pellizzarius in *Manuali Regul. tom. 2. tract. 8. cap. 1. num. 190.* responderet affirmatiuè, dummodo Indulgentia per subdelegatum conferatur de nocte. Mouetur quia in hoc casu soluat mens delegantis, ne delegatus conferat Indulgentiam per alium interdum, cum is deleget quidem de die, sed collatio Indulgentiæ

fit fiat de nocte nec refectat, quo tempore facta sit delegatio, sed quo tempore fiat collatio Indulgentiae, & solum attendi debet tempus collationis Indulgentiae: tum quia hic non committitur fraus; cum vtens iure suo nemini faciat fraudem; & Episcopus in casu isto vere habeat ius delegandi suam facultatem, pro tempore noctis, siue subdelegatio fiat de nocte, siue de die: tum quia Bonacina disp. 2. de hor. canon. quest. 5. part. 3. num. 16. Aliique docent lucrari distributiones illum, qui in vilitate sua Ecclesiae abest à Choro, et si extra tempus Chori possit expedire negotia Ecclesiae (quod solum concedit in simili Diana p. 4. tract. 4. res. 10. aliis citatis) ergo, & in nostro casu poterit Episcopus delegare pro tempore noctis hanc suam facultatem, et si ipse per se diu commode possit exercere. Ita in facti contingentia interrogatus ab Eminentissimo Domino meo Cardinali Machiauello respondi, responsio fuit approbata, tum ab ipso, tum ab aliis viris doctissimis. Ita Pellizzarius loco citato.

RESOL. VI.

An opus iniunctum pro acquirenda Indulgentia facienda sit intentione principali, vel opere principali ad illam lucrandam? Ex patt. 5. tract. 12. Ref. 7.

¶ Quid est querere an lucratur Indulgentiam, si quis, v. g. visitaret Ecclesias principaliter ob recreationem, vel Romam pergeret in Anno sancto, principaliter propter curiositatem videndi illam, vel ad consequendum aliquod beneficium, vel ieiunaret ex causa non expendendi in emendis cibis, ita quod huiusmodi fine non existente non visitaret Ecclesias, nec Romam iret, nec ieiunaret, licet dum facit hæc, habeat etiam intentionem lucrandi Indulgentiam, & negatiuam sententiam mordicus tenet Corduba de Indulgent. quest. 25. Rodriguez in Bulla Cruc. §. 8. num. 9. Nega in summa, tom. 2. cap. 7. cas. 2. cum aliis.

¶ Verum tu contrariam sententiam tene cum Iacobo Granado in 3. part. de Sacrament. contr. 12. tract. 5. disp. 4. num. 10. vbi sic ait. Non requiritur vt opera pia iniuncta efficiantur potissimum propter consequendam Indulgentiam, vt Corduba contendit, sed satis est propter eum finem executioni mandari, licet alius finis intendatur æquè, aut magis principaliter. Sic ille, & ante illum Suarez tom. 4. disp. 5. sect. 6. num. 5. & alij. Et ratio est, quia vt opus sit pium, sufficit vt quis habeat intentionem lucrandi Indulgentiam, licet intentio illa non sit principalis, & faciat idem opus ob alium finem, quo non existente non faceret opus illud, & in confessionibus Indulgentiarum non dicitur, vt opera iniuncta efficiantur principaliter ad lucrandam Indulgentiam; ergo, &c.

RESOL. VII.

An ad lucrandas Indulgentias debeat opus iniunctum fieri bene moraliter, ita vt sit honestum, & moraliter bonum, quod si in eo faciendum venialiter peccet, vt si v. g. ex vana gloria visitet Ecclesias, det elemosynam, an consequatur Indulgentiam?

Ex quâ dicendum est, si opus iniunctum male efficiatur moraliter, etiam cum peccato mortali? Et quid de aliis conditionibus, finibus, & defectibus? Ex p. 5. tr. 12. Ref. 5.

¶ Affirmat prima opinio, & asserit opus iniunctum esse ad eò necessarium vt bene moraliter efficiatur, quod si in eo efficiendo venialiter quis peccet, non. IV.

cet, vt si, v. g. ex vana gloria visitet Ecclesias, det elemosynam, &c. non consequitur Indulgentiam. Ita Adrianus, quem citat & sequitur Nauar. de Indulgent. notab. 19. num. 6. & alij, quibus ego addo Syluium in 3. p. D. Thom. quest. 27. art. 2. quæritur primo, conclus. 2.

¶ Secunda opinio negat & docet non esse necessarium vt opus requisitum & iniunctum ad lucrandam Indulgentiam debeat esse honestum & bonum moraliter, id est, secundum omnes circumstantias, seu in indiuiduo; sed sufficit vt sit honestum & bonum ex genere suo. Ita Granad. in 3. p. de Sacrament. contr. 12. tract. 5. disp. 4. num. 10. Suarez tom. 4. disp. 5. sect. 6. num. 3. Henric. lib. 1. c. 9. num. 5. Præpositus in 3. p. Filliuc. tom. 1. tract. 8. cap. 6. num. 158. & 159. Ludouicus à Cruce. in Bull. Cruc. disp. 1. cap. 8. dub. 3. num. 5.

¶ Tertia opinio distinguit, & ait quod si quis in adimplendo opere iniuncto pro lucranda Indulgentia peccet venialiter, talis lucratur Indulgentiam; nam cum peccatum veniale non tollat gratiam apud Deum, nulla est ratio propter quam possit impedire effectum Indulgentiae; nec est verisimile, quod obligare vel t. Papa ad faciendum opus postulatum cum tanto rigore. Secus verò dicendum est si opus iniunctum male efficiatur, moraliter etiam cum peccato mortali: nam in tali non valeret ad Indulgentiam lucrandam, & hanc opinionem ex multis rationibus probat Faber de penit. disp. 19. q. vnic. disp. 38. cap. 7. num. 214. vbi respondet ad omnia argumenta in contrarium.

¶ Quarta opinio est Bellarmini lib. 1. cap. 13. q. 2. Layman lib. 5. tract. 7. cap. 6. num. 4. Nughi in 3. p. q. 27. art. 3. dub. 5. asserentium quod si illud opus pium iniunctum sit ad placandum Deum, vel illi satisfaciendum non sufficit ad Indulgentiam, quia eiusmodi opus nec satisfacit, nec placet, si verò ob alium finem requiratur, v. g. ad subueniendum pauperi, tunc sufficit ad Indulgentiam, quia illud vitium non obstat fini intento. Sed quis ad hanc rationem respondere possit, licet illa opera videntur aliquo malo fine, retinere aliunde aliquam bonitatem, ratione cuius Deo placere possunt; & interdum illi satisfacere. Idem enim actus externus imperatus ab vno actu bono, & altero malo interno habet quidem aliquid demeriti aliquid meriti, & satisfactionis ergo, &c.

¶ Ego autem, vt verum fatear, puto circa præsentem questionem non esse verisimile plus requiri à Pontifice, cum iniungit hæc opera pia ad lucrandas Indulgentias, quam quod Ecclesia requirit adimplenda præcepta diuina, & humana, sed medijs operibus, quæ aliquo culpæ vitio inficiuntur, implentur præcepta diuina & humana; ergo & disponuntur homines ad Indulgentiam, Nec requiritur vt opera pia iniuncta efficiantur, potissimum propter consequendam Indulgentiam, sed satis est propter eum finem executioni mandari, licet alius finis intendatur æquè, aut magis principaliter.

RESOL. VIII.

An si minima aliqua pars operis iniuncti prætermittatur, consequatur quis Indulgentiam? Ex p. 5. tr. 12. Ref. 23. Et ad litteram ibi in tract. 5. Ref. 7. Sed quia in prima Ref. hic assignata; sunt aliqui auctores plus quam in secunda, ideo prima hic transcribitur.

¶ Respondeo affirmatiuè; quare si Indulgentia, vt optime obseruat Trullench in expos. Bullæ Cruc. lib. 1. §. 1. dub. 15. n. 2. requirit multa opera, v. g. tres dies ieiunij, si quis omittit vnum, non consequetur Indulgentiam totam, nec aliquam eius partem, quia opera omnia habent se tanquam vnica indiuisibilibus conditio concessionis. At si operis iniuncti minima

Sup. hoc in Resol. seq. 8. Nota hic, sed lege eam per totam.

¶ pars

N. A. E. B. N. I. A. L. I. V. V. I. I.